

A TANÁRI ZÁRÓVIZSGA^{1 2 3 4 5}

I.

A TANÁRI ZÁRÓVIZSGA JOGSZABÁLYI HÁTTERE, ELŐFELTÉTELEI, KÖVETELMÉNYEI ÉS LEÍRÁSA

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 60. §-a⁶ rendelkezik a záróvizsgáról, a 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet 4. sz. melléklete a tanári mesterképzési szakképzési és kimeneti követelményeiről. E jogszabályok alapján a PTE Tanulmányi és vizsgaszabályzatának (továbbiakban: TVSZ) 18. fejezete rendelkezik a záróvizsgáról. A tanári záróvizsgára vonatkozó sajátosságokat a PTE tanári mesterszakának akkreditációs anyaga, valamint a TVSZ 11. számú melléklete tartalmazza. E tájékoztató ezen dokumentumok alapján készült.

A hallgató tanulmányait a **tanári mesterképzésben** is záróvizsgával fejezi be.

A tanári záróvizsgára bocsátás feltételei

1. A **végbizonyítvány** (abszolutórium) megszerzése. A végbizonyítvány tanúsítja a választott szakképzettségenként letett zárószigorlat*, a tantervben előírt vizsgák eredményes letételét és – a nyelvvizsga és a szakdolgozat kivételével – más tanulmányi követelmények teljesítését; a szakdolgozathoz rendelt kreditpontok kivételével a képzési és kimeneti követelményekben előírt kreditpontok megszerzését.

2. A benyújtott (és írásban elbírált) **szakdolgozat**.

*Szakterületi zárószigorlat

A szakmai képzést követően a hallgatók szakképzettségenként szakterületi zárószigorlatot tesznek. A szakterületi zárószigorlatot a szakmódszertanon kívül előírt szakmai kreditek megszerzése után, az összefüggő, egyéni szakmai gyakorlatot megelőzően kell letenni, hogy a tanárjelölt diszciplinárisan felkészülten kezdhesse féléves összefüggő gyakorlatát.

A szakterületi zárószigorlat az adott szakterület teljes ismeretanyagát komplex módon tartalmazó számonkérési forma. A követelmények közzététele a szakképzettséget oktató kar feladata. A zárószigorlat szervezése a szakképzettség-felelős feladata.

¹ Elfogadva a PKK 15/2009. (X. 27.) számú határozatával.

² A TVSZ 2010. december 16-tól hatályos változása szerint módosítva.

³ A TVSZ 2012. szeptember 27-től hatályos változása szerint módosítva.

⁴ A TVSZ 2013. június 20-tól hatályos változása szerint módosítva.

⁵ Módosítva a Tanárképző Központ Tanácsának 9/2017. (02. 27.) számú határozatával.

⁶ Továbbá a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 50.§-a.

A szakterületi zárószigorlatot legalább két tagból álló bizottság előtt kell letenni. A szóbeli számonkérés során a hallgató az előzetesen közzétett tételsorból húz tételt. A bizottság a feleletet az ötfokozatú értékelési rendszer alapján érdemjeggyel minősíti.

A tanári záróvizsga követelményei, a vizsgára való jelentkezés módja

A záróvizsga követelményeit (komplex témaköreit és szakirodalmát) **e tájékoztató II. pontja** tartalmazza.

A záróvizsga-időszakok beosztását tanévenként a kari tanács határozza meg, és teszi közzé a TVSZ 34. § (4) bekezdésében meghatározott formában.

A záróvizsgára a **tanulmányi osztályon, a kari honlapról letölthető nyomtatvány leadásával**, a kari ütemezésben szereplő időpontig az jelentkezhet, aki végbizonyítványát a tanév időbeosztásában megjelölt határidőig, legkésőbb a záróvizsga kezdetéig várhatóan megszerzi vagy megszerezte.

A tanári záróvizsga leírása (részei, menete, metodikája, érdemjegye)

A tanári záróvizsga a tanári mesterképzést lezáró komplex vizsga, melyhez kreditérték és tantervi kontaktóraszám nem járul.

A záróvizsgát záróvizsga-bizottság előtt kell tenni. A záróvizsga-bizottság legalább 3 tagú. Az elnökön kívül – aki a tanárképzés pedagógia-pszichológiai eleme valamely tantárgyának vagy a szakmódszertannak legalább adjunktusi beosztásban foglalkoztatott oktatója, vagy a neveléstudományok tudományterületen tudományos fokozatot szerzett, s legalább adjunktusi beosztásban foglalkoztatott oktató – a tagok a szakdiszciplínák, a szakmódszertanok, valamint a gyakorlóiskola, illetve a partneriskolák gyakorlatvezető mentorainak képviselői, továbbá tag lehet a jelölt témavezetője és a bíráló is.

A tanári záróvizsga két részből áll:

1. a tanári **szakdolgozat** bemutatásából és védéséből,
2. **komplex szóbeli** vizsgából.

A tanárjelöltnek **20 perces felkészülési idő** áll rendelkezésére ahhoz, hogy az általa húzott komplex témakörhöz vázlatot készítsen, s előkészüljön szakdolgozatának (tanulmányának és portfóliójának) bemutatására és védésére.

A tanári szakdolgozat (tanulmány és portfólió) bemutatása és védése

A tanári szakdolgozatot (annak két összetevőjét: a portfóliót és a tanulmányt) a témavezető és a felkért bíráló írásban értékeli, javaslatot tesz az érdemjegyre, a dolgozat témájához, az adott tudományterülethez illeszkedő **két-két kérdést** fogalmaz meg, megjelölve a kérdések

megválaszolását segítő **szakirodalmat** is. A témavezető és a bíráló az értékelést, a kérdéseket és a szakirodalmat **a záróvizsga előtt legalább 10 nappal** elektronikus formában megküldi a **hallgatónak**, valamint elektronikusan és nyomtatva a **tanulmányi osztálynak**. A kérdésekre adott válaszok szisztematikus kifejtése, a szakdolgozati bírálatához kapcsolódó észrevételek, kiegészítések megfogalmazása, a szakdolgozat bemutatása/védése a tanári záróvizsga első része.

A tanárjelöltnek **20 perc** áll rendelkezésére ahhoz, hogy tanári **szakdolgozatát** (tanulmányát és portfólióját) **bemutassa**, az írásos értékelésekkel kapcsolatos észrevételeit megfogalmazza, a bírálatokban feltett kérdéseket megválaszolja. A szakdolgozat bemutatása és védeése történhet power point prezentációként is.

A komplex szóbeli vizsga

A komplex szóbeli vizsga a tanári záróvizsga második része, amelyben a hallgató tanúsítja, hogy képes a képzés különböző területein elsajátított tudás integrálására, a szaktárgyi-diszciplináris tudás iskolai gyakorlatban való alkalmazására, alkotó módon történő felhasználására. Az egyes komplex tételeknél a vonatkozó szakirodalom, a saját tanulási tapasztalatok témához illeszkedő, rendszerezett feldolgozására és az iskolai gyakorlatok – általános (pedagógiai) gyakorlatok, csoportos (tanítási) gyakorlat(ok), egyéni (összefüggő szakmai) gyakorlat – tapasztalatainak strukturált elemzésére kerül sor. Mondanivalójának alátámasztására, szemléltetésére a tanárjelölt felhasználhatja portfóliójának tételhez (komplex témakörhöz) kapcsolódó részeit is.

A komplex szóbeli vizsga valamennyi tételében érvényesül, s a témakibontás során is érvényesítendő az alábbi hármas egység:

- az adott diszciplína absztrakt fogalmi szintje;
- a társadalmi gyakorlat, az oktatás makroszintje;
- ugyanannak a jelenségnek konkrét intézményi, az iskolai gyakorlathoz közvetlenül kapcsolódó szintje.

E szintek megkülönböztetésén és egymásra vonatkoztatásán kívül szükség szerint érvényesülnie kell a történetiség szempontjának is.

A vizsgabizottság a komplex szóbeli vizsga megkezdése előtt, a tanárjelölt komplex témakörhöz készített vázlatának áttekintése után kijelölheti azokat a részleteket, melyek szóbeli kifejtését kéri.

A tanárjelöltnek **10 perc** áll rendelkezésére **a témakör kibontásához**, az elméleti és gyakorlati összefüggések forrásokkal, hivatkozásokkal alátámasztott, példákkal illusztrált és bizonyított feltárásához.

A képzési és kimeneti követelményekben meghatározott előképzettséggel rendelkező hallgatóknak – **tanári (egyetemi/főiskolai) és tanári mester végzettséggel rendelkezőknek**, függetlenül attól, hogy a korábbinak megfeleltethető vagy újabb, eltérő szakképzettséget kívánnak szerezni – az adott szakterülethez tartozó **tanítási gyakorlatról kell portfóliót**

készíteniük, és azt a tanári záróvizsga keretében bemutatniuk és megvédeniük. A szakdolgozat tanulmány része, valamint a záróvizsgán a komplex szóbeli vizsgarész ezen hallgatók esetében nem követelmény.

A tanári záróvizsga osztályzata

A tanári záróvizsga összesített érdemjegyét, az alábbi **rész-érdemjegyek** kerekítés nélküli **átlaga** adja (két tizedes jegy megadásával, az egyes részek egyenlő súllyal történő figyelembe vételével):

- a) a tanári szakdolgozat érdemjegye (értékelője a témavezető és az opponens);
- b) a tanári szakdolgozat (a portfólió és a tanulmány) bemutatására és védésére kapott érdemjegye (értékelője a záróvizsga-bizottság);
- c) a tanári záróvizsga komplex szóbeli vizsgarészére adott érdemjegye (értékelője a záróvizsga-bizottság);
- d) csoportos (tanítási) gyakorlat(ok) érdemjegye (értékelője a gyakorlatvezető tanár),
- e) a tanári mesterképzés utolsó félévében végzett egyéni (összefüggő szakmai) gyakorlat érdemjegye (értékelője a gyakorlatvezető mentor és a gyakorlatvezető oktatók (a kísérő szemináriumok oktatói)).

Ha a b-c) pontban szereplő érdemjegyek közül **bármelyik elégtelen, akkor a tanári záróvizsga is elégtelen.** Az ismételt tanári záróvizsga során **kizárólag az elégtelennel minősített összetevőt kell megismételni.**

A sikertelen záróvizsga, illetve záróvizsgarész legkorábban a következő záróvizsgaidőszakban ismételhető, a TVSZ 61.§ (4) és (8) bekezdései, valamint a 62.§ (5) bekezdésben foglaltak szerint.

Amennyiben az adott hallgató ajánlott tanterve a képzési és kimeneti követelményekben meghatározottak alapján nem tartalmazza az a-e) pontban sorolt követelmények valamelyikét, akkor az adott pont figyelmen kívül hagyásával, a fennmaradó követelményekre kapott érdemjegyek átlagából kell a tanári záróvizsga értékelését a fenti módon kiszámítani.

Két tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzés esetén szakképzettségenként külön érdemjegyet kap a hallgató a csoportos (tanítási) gyakorlatokra. A tanári záróvizsga eredmény kiszámításához a két érdemjegyet (kerekítés nélküli) átlagát kell figyelembe venni.

Az oklevél minősítése

A tanári mesterszakon az oklevél minősítését a szakterületi **zárószigorlat(ok) és a záróvizsga** kettő tizedes jegyig kerekített **átlaga** adja.

A tanári képesítő vizsgával kapcsolatban további információk a TK kari koordinátorától kaphatók ügyfélfogadási időben.

II.

A TANÁRI MA ZÁRÓVIZSGA KOMPLEX TÉMAKÖREI ⁷

ÉS IRODALMA ^{8 9 10}

A) TÉMAKÖRÖK

1. A magyar oktatási rendszer és főbb változási tendenciái
<ul style="list-style-type: none">
• Az iskolázottság történeti alakulása. Aktuális európai, ill. uniós hatások a hazai oktatási rendszer változásaiban.
• A köznevelés, közoktatás, a szakképzés és a felnőttoktatás hazai intézményrendszere, specifikumai, társadalmi funkcióik és kapcsolatuk az oktatási rendszerben. Az oktatási expanzió. Társadalmi egyenlőtlenségek, mobilitás.
• Az esélyegyenlőség és biztosításának kérdései a gyakorlatban.
2. A köznevelés, közoktatás irányítása és szabályozása
<ul style="list-style-type: none">
• Az oktatáspolitikai és eszközrendszer. Törvényi szabályozás, tartalmi szabályozás. Centralizáció és decentralizáció az oktatáspolitikában.
• A mai magyar iskola működését meghatározó dokumentumok (törvények, alaptörvény, NAT, kerettantervek, helyi tantervek, vizsgakövetelmények, pedagógiai programok).
• Tervezési és tananyag-fejlesztési kompetenciák a saját műveltségi területen.
3. Tudás, tudásmérés és iskola
<ul style="list-style-type: none">
• A tudás értelmezései, az iskolai tudás történeti, szociológiai, pszichológiai és pedagógiai megközelítései. A tanulói tudás szerveződése. Fogalmi fejlődés, készségek, képességek fejlődési törvényszerűségei.
• Az iskolai tudás mérése, rendszerszintű összefüggései. Nemzetközi és hazai tudásmérések (pl. PISA, PIRLS, TIMSS) főbb eredményei és oktatáspolitikai következményei.
• A tudásmérések eredményeinek gyakorlati pedagógiai következményei különös tekintettel a saját műveltségi területre.
4. A kulcskompetenciák és a kritikus kompetenciák fejlesztése
<ul style="list-style-type: none">
• A kulcskompetenciák és a kritikus kompetenciák fogalmi megközelítései.
• A tudásalapú társadalom jellemzői és az élethosszig tartó tanulás.
• Valamely kulcskompetencia vagy kritikus kompetencia szerepe, fejlődése és fejlesztési lehetőségei a saját műveltségi területen.

⁷ Elfogadva a PKK 2009. február 6-i ülésén.

⁸ Elfogadva a PKK 11/2009 (V. 5.) számú határozatával.

⁹ A szakirodalom módosítása elfogadva a PKK 20/2011. (XII.13.) számú határozatával.

¹⁰ Az A) TÉMAKÖRÖK és B) SZAKIRODALOM módosítva a Tanárképző Központ Tanácsának 28/2016. (10. 10.) számú határozatával.

<p>5. A nevelés és folyamata. Az egyéni különbségek szerepe a nevelő, oktató munkában</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nevelés fogalma, folyamata, szinterei, intézmény- és hatásrendszere. A diákok egyéni különbségei és speciális szükségletei törvények, jogszabályok, rendeletek tükrében. Inklúzió a nevelésben. • Speciális bánásmódot igénylő tanulók, tanulói csoportok a nevelési, oktatási rendszerben. • Differenciálás a saját műveltségi területen.
<p>6. Értékek, célok, célképzés és célrendszerek a nevelés és oktatás folyamatában</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az érték, értékrend és értékorientáció fogalma, típusai, és társadalmi funkciói. Egy kiemelt választott szempont (pl. fenntarthatóság, méltányosság, eredményesség, alkalmazhatóság stb.) pedagógiai szempontú értelmezése. • Kutatási eredmények és pedagógiai szempontok társadalmi csoportok értékorientációjának vizsgálatában. • Értéktartalmak megjelenítése és elemzési lehetőségei nevelési, oktatási, képzési dokumentumokban. Egy, a pedagógiai gyakorlat szempontjából irányadó, választott dokumentum értékszpontú bemutatása, elemzése.
<p>7. Az intézményes nevelés, oktatás tárgyi környezete, infrastruktúrája</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az iskolai téralakítás, a tanulási szinterek, a tárgyi környezet szerepe az intézményes nevelésben, oktatásban. • A taneszköz-rendszer és tipológiája, info-kommunikációs technológiák, digitális taneszközök és pedagógiai alkalmazásuk. Az inkluzív oktatás tárgyi környezete és infrastruktúrája. • A saját műveltségi területen alkalmazható valamely taneszköz elemző bemutatása.
<p>8. A pedagógiai kommunikáció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pedagógiai kommunikáció fogalma, kommunikációelméleti megközelítései és pszichológiai alapjai. • Az iskolai nyelvhasználat társadalmi sajátosságai. • A pedagógiai kommunikáció megfigyelése és elemzése. Kommunikációs konfliktusok az iskolában és a kommunikációs zavarok elhárításának technikái a saját műveltségi területen.
<p>9. A pedagógus szakma jellemzői</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pedagógusszerep történeti változásai. A pedagógusképzés intézményesülése és a pedagógiai szaksajtó kialakulása; szerepük a szakma fejlődésében. • A pedagógusok társadalmi rekrutációja és karrierlehetőségei. • Egyéni pályakép és képzési reflexió.
<p>10. Tanulási, tanítási, nevelési stratégiák és módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Módszertani kérdések és történeti, társadalmi vonatkozásaik a nevelés és tanulás pedagógiai segítése terén. • A pedagógusok módszertani kultúrája kutatási eredmények alapján. • Innovatív módszerek és pedagógiai eljárások. Adott műveltségi terület, illetve tantárgy módszertani sajátosságai.

B) KÖTELEZŐ IRODALOM

1. A magyar oktatási rendszer és főbb változási tendenciái

Balázs Éva, Kocsis Mihály, Vágó Irén (szerk.)(2011): *Jelentés a magyar közoktatásról*, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Mészáros István, Németh András és Pukánszky Béla (2005): *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest. *(A témához kapcsolódó iskolatörténeti fejezetek)*

Nahalka István: Az oktatás társadalmi meghatározottságának értelmezési keretei. In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 37-54.

2. A köznevelés, közoktatás irányítása és szabályozása

Balázs Éva, Kocsis Mihály, Vágó Irén (szerk.)(2011): *Jelentés a magyar közoktatásról*, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Ballér Endre: A tanterv: In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 191-216.

Kaposi József (2013): A tartalmi szabályozás hazai változásai (2011-2013). *Új Pedagógiai Szemle*, 9-10. sz.

110/2012 (VI.4.) Kormányrendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. *Magyar Közlöny*, 66.szám 10635-10848.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV

A közoktatástól szóló 1993. évi LXXIX. törvény:

http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=19431

3. Tudás, tudásmérés és iskola

A PISA és az Országos kompetenciamérés tanulságai. OH, Budapest, 2015.
https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/aktualis_informaciok/pisa_okm_tanulsagai

Országos és nemzetközi mérések, 2015.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/timss/timss_2015_meres

Csapó Benő (2012)(szerk.): *Mérlegen a magyar iskola*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Golnhofér Erzsébet (2003): A pedagógiai értékelés. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 385-412.

Nahalka István (2003): Az oktatás tartalma. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 165-187.

4. A kulcskompetenciák és a kritikus kompetenciák fejlesztése

A kompetencia. Szerk.: Demeter Kinga, Budapest, 2006. <http://ofi.hu/tudastar/tanulas-tanitas/kompetencia>

Nagy József (2007): *Kompetenciaalapú, kritériumorientált pedagógia.* Mozaik Kiadó, Szeged

Makádi Mariann (2009): *A kompetenciaalapú pedagógia lehetőségei.* Tanári kézikönyv. Mozaik Kiadó, Szeged.

5. A nevelés és folyamata. Az egyéni különbségek szerepe a nevelő, oktató munkában

Csépe Valéria (2008): A különleges oktatást, nevelést és rehabilitációs célú fejlesztést igénylő (SNI) gyermekek ellátásának gyakorlata és a szükséges teendők. In: Fazekas Károly – Köllő János – Varga Júlia (szerk.): *Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért.* Ecostat, Budapest. 139-166. <http://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf>

Petriné Feyér Judit: A különleges bánásmódot igénylő gyermek. In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 417-442.

Varga Aranka (2015): Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai.* Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlislócki Henrik Szakkollégium, Pécs, 2015. 241-273.

6. Értékek, célok, célképzés és célrendszerek a nevelés és oktatás folyamatában

Halász Gábor (2012): A pedagógiai rendszerek általános hatás- és bevételek-vizsgálati rendszere. In: Falus Iván, Környei László, Németh Szilvia, Sallai Éva (szerk.): *A pedagógiai rendszer. Fejlesztők és felhasználók kézikönyve.* Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Budapest, 2012. 209-243.

Kotschy Beáta (2003): Az oktatás célrendszere. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 137–164. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

7. Az intézményes nevelés, oktatás tárgyi környezete, infrastruktúrája

Báthory Zoltán (2000): A tanítás-tanulás infrastruktúrája. In: Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák, különbségek.* Tankönyvkiadó, Budapest. 214-221.

Petriné Feyér Judit: Az oktatás eszközei, tárgyi feltételei. In: Falus Iván (szerk.) (2003) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 317-336.

8. A pedagógiai kommunikáció

Huszár Ágnes (2015): A nyelvi szocializáció és az iskola. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai.* Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlislócki Henrik Szakkollégium, Pécs, 2015. 273-293.

Vörös Anna (2004): Osztálytermi kommunikáció, tanár-diák interakciók. In: N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest, 395-417.

Zrinszky László (1993): *Bevezetés a pedagógiai kommunikáció elméletébe*. PSZMP – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

9. A pedagógus szakma jellemzői

Falus Iván: A pedagógus. In: Falus Iván (szerk.) (2003) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 79 - 99.

Falus Iván (szerk.)(2007): *A pedagógussá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest.

10. Tanulási és tanítási, nevelési stratégiák és módszerek

Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák, különbségek*. Tankönyvkiadó, Budapest. 33-42, 197-208.

Falus Iván: Az oktatás stratégiai és módszerei. In: Falus Iván (szerk.) (2003) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 243-292.

C) AJÁNLOTT IRODALOM

1. A magyar oktatási rendszer és főbb változási tendenciái

Balázs Éva (2003): Expanzió a középfokon. *Szociológiai Szemle*, 1. sz. 55-78.

Barakonyi Károly (2004): Rendszerváltás a felsőoktatásban – Bologna folyamat, modernizáció. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Benedek András (2003): Változó szakképzés: a magyar szakképzés szerkezetének változásai a XX. század utolsó negyedében. Okker Kiadó, Budapest.

Gáspár László – Kelemen Elemér (1997): *Neveléstörténet problémátörténeti alapon*. Okker Kiadó, Budapest. 31-47., 82-97.

Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Havas Gábor (2008): Esélyegyenlőség, deszegregáció. In: Fazekas – Köllő – Varga (szerk.) *Zöld Könyv a magyar közoktatás megújításáért*. Ecostat, Budapest. 120-138. <http://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf>

Imre Anna – Györgyi Zoltán (2006): *Az oktatási rendszer és a tanulói továbbhaladás*. In: Halász Gábor – Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. 133-173. <http://mek.oszk.hu/08400/08429/08429.pdf>

Ladányi Andor (1999): *Magyar felsőoktatás a 20. században*. Akadémia Kiadó, Budapest.

Liskó Ilona (2008): Szakképzés és lemorzsolódás. In: Fazekas Károly – Köllő János – Varga Júlia (szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Ecostat, Budapest. 95-120. <http://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf>

Nagy József (2001): Mi lesz veled oktatási rendszer? *Educatio*, 4. sz. 625-635.

2. A köznevelés, közoktatás irányítása és szabályozása

Bárdossy Ildikó (1998): A curriculumfejlesztés alapjai. JPTE Távoktatási Központ, Pécs.

Forray R. Katalin és Hegedűs T. András (2003): Cigányok, iskola, oktatáspolitikai. Oktatókutató Intézet, Új Mandátum Kiadó, Budapest.

Halász Gábor (2001): A magyar közoktatás az ezredfordulón. Okker Kiadó, Budapest.

Halász Gábor (2001): Decentralizáció és intézményi autonómia a közoktatásban. In: Báthory Zoltán– Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. Osiris, Budapest. 155-176.

Halász Gábor (2006): Uniós hatások a magyar közoktatásban 2002 és 2006 között. *Educatio*, Tavasz. 3-25.

Kertesi Gábor (2008): A közoktatási intézmények teljesítményének mérése-értékelése, az iskolák elszámoltathatósága. In: Fazekas Károly – Köllő János – Varga Júlia (szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Ecostat, Budapest. 167-189. <http://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf>

Mátrai Zsuzsa (2001): Az oktatásfejlesztők nehézségei a rendszerváltás után. In: Neveléstudomány az ezredfordulón. Szerk.: Csapó Benő – Vidákovich Tibor, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 54-66.

Szebenyi Péter (2001): Genetikus tanterv-tipológia. In.: Neveléstudomány az ezredfordulón. Szerk.: Csapó Benő – Vidákovich Tibor, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

3. Tudás, tudásmérés és iskola

Balázs Ildikó és mtsai (2013): *PISA 2012 Összefoglaló jelentés*. Budapest, Oktatási Hivatal.

Csapó Benő (2004): Tudás és iskola. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Csapó Benő. (2003): A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Csapó Benő (2003): A tudás és a kompetenciák. In: Monostori Anikó (szerk.): A tanulás fejlesztése. OKI. Budapest. 64-74.

Csapó Benő (szerk.)(2002): Az iskolai tudás. Osiris Kiadó, Budapest.

Csapó Benő (szerk.)(2002): Az iskolai műveltség. Osiris Kiadó, Budapest.

Giddens, A. (2003): Szociológia. Osiris Kiadó, Budapest. 617-622.

Kelemen Elemér (2003): A PISA vizsgálatok eredményeinek közoktatás-politikai konzekvenciái. Új Pedagógiai Szemle, 4. sz. 21-33.

Mihály Ildikó (2003): Nemzetközi olvasásvizsgálat - PIRLS 2001. Új Pedagógiai Szemle, 7-8. sz. 201-211.

Nahalka István (2002): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2002. 50-90.

Orosz Sándor (2001): Tudásmérés a XX. század utolsó éveiben. In: Báthory Zoltán - Falus Iván (szerk.): Tanulmányok a neveléstudomány köréből. Osiris Kiadó, Budapest. 270-293.

Vári Péter és munkatársai (2003): Hogyan olvasnak a magyar kilencévesek? A PIRLS 2001 eredményei a PISA és a PIRLS-vizsgálat összehasonlításának tükrében. Iskolakultúra 8. sz. 118-138.

Vári Péter (alkotó szerk.) (2003): PISA-vizsgálat 2000. Mintafeladatokkal. Műszaki Kiadó, Budapest.

4. A kulcskompetenciák és a kritikus kompetenciák fejlesztése

A PTE tananyagai. <http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok.html>

Balácsi Ildikó – Felvégi Emese – Rábainé Szabó Annamária – Szepesi Ildikó (2006): A 2006-os Országos kompetenciamérés tartalmi kerete. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/orszmer2006/tartalmikeret2006.pdf

Henczi Lajos (2006): Vállalati elvárások a szakképzésben – a kompetencia-felfogások és a kompetenciamodellek fejlődése, Szakképzési Szemle, 2006/2.

Kerber Zoltán (2006): A tantárgyközi oktatás helyzete. In: Kerber Zoltán (szerk.): Hidak a tantárgyak között. Kereszttantervi kompetenciák és tantárgyközi kapcsolatok. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. <http://ofi.hu/tudastar/tanulas-tanitas/hidak-tantargyak-kozott>

Kocsis Mihály – Mrázik Julianna – Imre Anna (szerk.) (2012): Megközelítési módok a tanári kompetenciák leírásához. In: Kocsis Mihály – Sági Matild (szerk.): Pedagógusok a pályán. Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 61-76.

Mihály Ildikó (2003): Még egyszer a kulcskompetenciákról. Új Pedagógiai Szemle, 6. sz. 103-112.

Nagy József (1997): Kompetenciamodell és nevelés. Iskolakultúra, 3. sz. 71-81.

Pukánszky Béla (2011): A tanári kompetenciák problémátörténete. In: Albert S. et al. (szerk.): A tanári kompetenciákról. Selye János Egyetem, Komárom, 29-64.

Nagy József (2000): A kritikus kognitív képességek kritériumorientált fejlesztése. Új Pedagógia Szemle, 7-8. sz. 255-269. Molnár Gyöngyvér – Csapó Benő (2003): A képességek fejlődésének logisztikus modellje. Iskolakultúra, 2. sz. 57-69.

Varga Attila (2006): Környezeti kompetenciák fejlesztése a tanítási gyakorlatban. In: Kerber Zoltán (szerk.): Hidak a tantárgyak között. Kereszttantervi kompetenciák és tantárgyközi kapcsolatok. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.

<http://ofi.hu/tudastar/tanulas-tanitas/hidak-tantargyak-kozott>

5. A nevelés és folyamata. Az egyéni különbségek szerepe a nevelő, oktató munkában

Balogh László (2003): Az iskolai tehetségnevelés helyzete hazánkban - európai kitekintéssel. Alkalmazott Pszichológia, 2. sz. 89-102.

Bárdossy Ildikó (2003): A tanulók közötti különbségek és a tanulás fejlesztése. In: Monostori Anikó (szerk.): A tanulás fejlesztése. OKI. Budapest. 95-110.

Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.) (2001): Tanulmányok a neveléstudomány köréből 2001. Osiris Kiadó, Budapest. 270-288.

Bernáth László – Révész György (szerk.) (1997): A pszichológia alapjai. Tertia, Budapest. 153-163. o.

Csépe Valéria (2008): A különleges oktatást, nevelést és rehabilitációs célú fejlesztést igénylő (SNI) gyermekek ellátásának gyakorlata és a szükséges teendők. In: Fazekas Károly – Köllő János – Varga Júlia (szerk.): Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért. Ecostat, Budapest. 139-166. <http://mek.oszk.hu/08200/08222/08222.pdf>

Eröss Gábor – Kende Anna (szerk.) (2008): Túl a szegregáción. L'Harmattan, Budapest.

Falus Iván (szerk.) (2003): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 223-139.

Forray R. Katalin – Hegedűs T. András (2001): Oktatáspolitikai változások a cigány gyerekek iskoláztatásában. In: Andor Mihály (szerk.): Romák és oktatás. Iskolakultúra Könyvek 8. Pécs, 13-30.

Gordon Győri János (2004): Tehetségpedagógiai módszerek. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, Gondolat, Budapest.

Illyés Sándor (1994): A különösség problémája a neveléstudományban. Új Pedagógiai Szemle, 1. sz. 9-13.

Liskó Ilona (2001): A cigány tanulók és a pedagógusok. Iskolakultúra, 12. sz. 3-14.

Mrázik Julianna (2015): Nevelés és iskola: A nevelés pedagógiai antropológiai és összehasonlító megközelítése. Ad Librum, Budapest.

N. Kollár K. – Szabó É. (2004): Pszichológia pedagógusoknak. Osiris Kiadó, Budapest.

Nagy József (2000): XXI. század és nevelés. Osiris Kiadó, Budapest. 67-69. , 76-79. , 160-173. , 175-243., 248-296.

Nagy Mária (2001): Felkészítés az iskolai gyakorlatra a cigány tanulók nevelése, oktatása területén. Iskolakultúra, 12. sz. 43-57.

Nahalka István (2002): Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 50-62.

Pető Ildikó (2003): Inklúzió a nevelésben. Iskolakultúra, 10. sz. 3-12.

Pukánszky Béla: Segítő nevelés a pedagógia történetében. Magyar Pedagógia, 1995/3-4.

Ranschburg Jenő (1998): Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 11-29. , 95-140.

Vámos Ágnes: Különleges bánásmódot igénylő csoportok oktatása. In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 447-465.

Varga Aranka (2015): Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Romológiai Kutatóközpont, Pécs, 2015.

Varga Aranka (2014): Az inkluzivitás vizsgálati modellje. *Autonómia és Felelősség*, 1. sz. 5-18.

<http://www.kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/05-autonomia-es-felelosseg-pte-btk-ni-2014-01szam.pdf>

6. Értékek, célok, célképzés és célrendszerek a nevelés és oktatás folyamatában

Bábosik István (1999): A nevelés elmélete és gyakorlata. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 152-153.

Báthory Zoltán (2000): Tanulók, iskolák - különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlat. OKKER Kiadó, Budapest. 221-247.

Csapó Benő (2003): A pedagógiai értékeléstől a tanítás módszereinek megújításáig: diagnózis és terápia. *Új Pedagógiai Szemle*, 3. sz. 12-27.

Halász Gábor (2002): Hazai és nemzetközi törekvések az iskolai értékelés rendszerében. *Új Pedagógiai Szemle*, 2. sz.

Kotschy Beáta: Az iskolai oktatómunka tervezése. In: Falus Iván (szerk.) (2003) *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 469-484.

Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Budapest. 436-447. o.

Lannert Judit – Nagy Mária (szerk.) (2006): Eredményes iskola. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. <http://ofi.hu/tudastar/intezmenyi-szintu/eredmenyes-iskola>

Tóth László: Pszichológia a tanításban. Pedellus Tankönyvek, Debrecen, 2000. 176-188.
Zrinszky László (2002): Nevelésemélet. Műszaki Kiadó, Budapest. 279-285.

Varga Aranka (szerk.): A nevelésszociológia alapjai. Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Romológiai Kutatóközpont, Pécs, 2015.

7. Az intézményes nevelés, oktatás tárgyi környezete, infrastruktúrája

Cserhalmi Zsuzsa (2003): A tankönyv mint taneszköz. Könyv és Nevelés, 1. sz. 53-62.

Dancsó Tünde (2007): A Sulinet Digitális Tudásbázis tananyagainak felhasználása az oktatásban. Új Pedagógiai Szemle, 9. 128-143.

Dárdai Ágnes (1997): A tankönyv a reformpedagógiában. Iskolakultúra, 3. sz. 41-48.

Dárdai Ágnes (2002): A tankönyvkutatás alapjai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest - Pécs. 13-15., 62-65., 66-72.

Dárdai Ágnes (2002): Külföldi és magyar történelemtankönyvek európai integrációs képe. Iskolakultúra, 1. sz. 62-72.

Falus Iván (szerk.) (2003): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 317-336.

Fehér Katalin (2001): Első magyar nyelvű pedagógiai tankönyveink. Könyv és Nevelés, 1. sz. 47-51.

Karlovitz János (2000): Tankönyvügyünk történeti és nemzetközi összehasonlítások tükrében. Iskolakultúra, 11. sz. 115-120.

Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 123- 256, 259-303.

Kőfalvi Tamás (2006): e-Tanítás. Információs és kommunikációs technológiák felhasználása az oktatásban. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Mészáros István (1988): A tankönyvkiadás története Magyarországon. Tankönyvkiadó, Budapest.

Nagy Péter Tibor (2002): Oktatástörténet és taneszközpolitika. Educatio, 4. sz.

Németh András (1999): A nevelés-oktatás térbeli környezetének változásai. In: Németh András – Ehrenhard Skiera: Reformpedagógia és az iskola reformja. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 266-289.

Németh András (2002): A tanterem és berendezésének története. Iskolakultúra, 9. sz. 17-28.

8. A pedagógiai kommunikáció

Balázs Sándor (2000): A pedagógia kommunikációs képességek fejlesztésének elméleti és gyakorlati problémái. Okker Kiadó, Budapest.

Buda Béla (1997): Kommunikáció az osztályban. In: Mészáros Aranka (szerk.): Az iskola szociálpszichológiai jelentésvilága. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 13-22.

Horváth Szabó Katalin (1994): Konfliktusmegoldó stratégiák. Új Pedagógiai Szemle, 11. sz. 28-32.

Horváthová Kinga – Szőköl István (2016): A pedagógiai kommunikáció. Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárno.

Kárpáti Andrea (2003): Az informatika hatása az iskola szervezetére, kommunikációs és oktatási-nevelési kultúrájára. Új Pedagógiai Szemle, 5. sz. 38-49.

Kósáné Ormai Vera (1998): A mi iskolánk. Adu Print Kiadó, Budapest.

Mészáros Aranka (szerk.) (2000): Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága. ELTE, Eötvös Kiadó, Budapest.

Réger Zita (1990): Utak a nyelvhez. Akadémia Kiadó, Budapest. 89 - 157.

Szító Imre (2003): Kommunikáció az iskolában. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.

Vámos Ágnes (2005): A pedagógia és a nyelv. In: Tanulmányok a neveléstudomány köréből. (szerk. Kelemen Elemér, Falus Iván), Budapest. 45-63.

9. A pedagógus szakma jellemzői

A pedagógus minősítések jogszabályi háttere, 2016.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/pedagogusminositest/jogszabalyi_hatter

Falus I. – Golnhofer E. – Kotschy A.né – M. Nádas M. – Szokolszky Á.(1989): A pedagógia és a pedagógusok. Akadémiai Kiadó, Budapest. 66-78.

Falus Iván (2002): A pedagógusképzés modelljei az európai közösség országaiban. In: Összehasonlító pedagógia. A nevelés és oktatás nemzetközi perspektívái. Szerk.: Bábosik István – Kárpáti Andrea, BIP Budapest. 87-103.

Géczi János (2003): A pedagógiai sajtó szerepvállalása a hazai neveléstudományban. Iskolakultúra, 2003/ 8. 53-60.

Géczi János (2007): A magyar neveléstudományi sajtó a 19–20. század fordulóján. Magyar Pedagógia, 1. sz. 57–66.

Nahalka István (2003): A modern tanítási gyakorlat elterjedésének akadályai, illetve lehetőségei, különös tekintettel a tanárképzésre. Új Pedagógiai Szemle, 3. sz. 28-38.

Németh András (2004): A pedagógusszerep történeti változásai. In: Németh András – Pukánszky Béla: A pedagógia problémátörténete. Gondolat Kiadó, Budapest. 457-503.
Szabó Ildikó: Tanárok szakma- és szerepfelfogása a kilencvenes években.
<http://ofi.hu/tudastar/tanari-palya/tanarok-szakma>

10. Tanulási, és tanítási, nevelési stratégiák és módszerek

Arató Ferenc, Varga Aranka: Együtt-tanulók kézikönyve: Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest, 2008.

Balogh László (1998): Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika (2002): A kritikai gondolkodás fejlesztése. PTE, Pécs-Budapest.

Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika (2003): Kooperatív pedagógiai stratégiák az oktatásban IV. PTE BTK Tanárképző Intézet.

Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): A portfólió. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, Gondolat Kiadói Kör, Budapest, ELTE BTK Neveléstudományi Intézet.

Kagan, Spencer (2001): Kooperatív tanulás. Önkönet Kft. Budapest.

Mező Ferenc (2004): A tanulás stratégiája diákoknak és felnőtteknek. Pedellus Novitas Kft. Debrecen.

D) KIEGÉSZÍTŐ TÁJÉKOZÓDÁSI FORRÁSOK ÁTFOGÓAN ÉS TANTÁRGYANKÉNT

Árkádia. www.arkadia.pt.hu

A PTE módszertani portálja. <http://modszerver.babits.pt.hu/>

A PTE tananyagai. <http://janus.ttk.pt.hu/tamop/tananyagok.html>

Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben. (Szerk.: Vörös Katalin), Pécs, 2015.
<http://polc.ttk.pt.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/>

A tantárgyak helyzete a középiskolában.
<http://ofi.hu/tudastar/tanulas-tanitas/tantargyak-helyzete-090617>

Bodóczy István: Rajz, vizuális kultúra tantárgy tanítása a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai

Fernengel András: Kémia tanítása a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai

Franyó István: Biológia tanítása a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai

Gergely Gyula: Testnevelés a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai

Kerber Zoltán: A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása a középiskolában – a 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai

Kőrösné Mikis Márta: Informatikatanítás a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai
Petneki Katalin: Az idegen nyelvek oktatásának helyzete a középiskolákban – két idegen nyelv, az angol és a német példáján
Radnóti Katalin: Fizikatanítás a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai
Ranschburg Ágnes: Történelemtanítás a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai
Somfai Zsuzsa: A matematikatanítás helyzete a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai
Szekszárdi Júlia – Varga Attila • Osztályfőnök a középiskolában – A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai
Ütőné Visi Judit: A földrajz tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai a középiskolákban A 2003-as obszervációs felmérés tapasztalatai

MódszerLesen. RAABE Tanácsadó és Kiadó Kft. 2010.

E) KIEGÉSZÍTŐ SZAKMÓDSZERTANI IRODALOMJEGYZÉK

Angol nyelvtanári MA

Alderson, J. C., Clapham, C. & Wall, D. (1995). *Language test construction and evaluation.* Cambridge: Cambridge University Press.

Brinton, C., Snow, M.A., & Wesche, M. B. (2003). *Content-based second language instruction.* Ann Arbor: University of Michigan Press.

Brown, D. (1994). *Principles of language learning and teaching.* Prentice Hall: London.

Brown, D. (1994). *Teaching by principles. An interactive approach to language pedagogy.* Prentice Hall: London.

Brown, D. J. (2002). *Doing second language research.* Oxford: Oxford University Press.

Bruner, J. (1996). *The culture of education.* Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

Byram, M. (1989) *Cultural Studies in Foreign Language Education.* Clevedon: Multilingual Matters.

Council of Europe (2001). *Common European framework of reference.* Cambridge: Cambridge University Press.

Dörnyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner.* London: Lawrence Erlbaum.

- Dörnyei, Z. (2007). *Research methods in applied linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Duff, P. (2002). Research approaches in applied linguistics. In R. B. Kaplan (Ed.), *The Oxford handbook of applied linguistics* (pp.13-23). Oxford: Oxford University Press.
- Ellis, R. (1994). *The study of second language acquisition* (pp. 1-45). Oxford: OUP.
- Ellis, R. (2005). Principles of instructed language learning. *System*, 33, 209-224.
- Hall, J. K. (2003) *Teaching and Researching: Language and Culture*. London: Longman.
- Harmer, J. (1991). *The practice of English language teaching*. Essex, UK: Longman.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and learning in the classroom*. Oxford: OUP.
- Hinkel, E. (2000) *Culture in Second Language Teaching and Learning*. Cambridge: CUP.
- Hinkel, E. (ed.) (2005). *Handbook of Research in Second Language Teaching and Learning*. Lawrence Erlbaum. (selected chapters)
- Hughes, A. (2003). *Testing for language teachers* (2nd Ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Johnson, K. E. (2006). The sociocultural turn and its challenges for second language teacher education. *TESOL Quarterly*, 40(1), 235-257.
- Kramsch, C. (1993) *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: OUP.
- Krashen, S. (1993). *The power of reading*. Englewood, Colorado: Libraries Unlimited.
- Kriegler-Huber, M., Lázár, I., Strange, J. (2003) *Mirrors and windows. An intercultural communication textbook*. Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing.
- Lázár, I. (2003) *Incorporating intercultural communicative competence in language teacher education*. Strasbourg Cedex: Council of Europe Publishing.
- Leaver, B.L., Ehrman, M., & Shekhtman, B. (2005). *Achieving success in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mackey, A., & Gass, S. (2005). *Second language research: Methodology and design*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Marsh, D. (2002). Content and language integrated learning: The European dimension - actions, trends and foresight potential.

<http://europa.eu.int/comm/education/languages/index.html>

Martin, R., Sexton, C., Franklin, & Gerlovich, J. (2005). Teaching science for all children: Inquiry methods for constructing understanding. Boston: Pearson Education.

McCarthy, M. J. & Carter, R. (1995). 'Spoken Grammar: What is It and How Do We Teach It.?' *ELT Journal* 49 (3): 207-218.

McNamara, T.F. (1996) *Measuring second language performance*. London and New York: Longman.

Nikolov, M. (2002). *Issues in English language education*. Bern: Peter Lang.

Nikolov, M., & Józsa, K. (2006). Relationships between language achievements in English and German and classroom-related variables. In M. Nikolov, & J. Horváth (Eds.), *UPRT 2006: Empirical studies in English applied linguistics* (pp.197-224). Pécs: Lingua Franca Csoport, PTE.

Nikolov, Marianne. (2007) A magyarországi nyelvoktatás-fejlesztési politika: Nyelvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében. In Irén Vágó (Ed.), *Fókuszban a nyelvtanulás* (pp. 43-72). Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.

Nunan, D. (2005). *Task-based language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.

Oxford, R. 1990. *Language learning strategies: What every teacher should know*. NY: Newbury House.

Robinson, P. (2002). Learning conditions, aptitude complexes and SLA: A framework for research and pedagogy. In P. Robinson (Ed.), *Individual differences and instructed language learning* (pp.113-136). Amsterdam: John Benjamins.

Schank, R. C., & Abelson, R. P. (1995). Knowledge and memory: The real story. In R. S. Jr. Wyer (Ed.), *Advances in social cognition*. Volume VIII (pp. 1-85). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.

Sparks, R., & Ganschow, L. (2001). Aptitude for learning a foreign language. *Annual Review of Applied Linguistics*. 21. 90-111.

Stryker, S. B., & Leaver, B.L. (1997). *Content-based instruction in for foreign language education*. Washington, D.C.: Georgetown University Press.

Ur, P. (1997). *A course in language teaching. Practice and theory*. Cambridge: CUP.

Valdes, J. M. (ed.) (1996) *Culture Bound*. New York: CUP.

Webster, L. & Mertova, P. (2007). Using narrative inquiry as a research method. London: Routledge.

Whelan-Ariza, E.N. (2006). Not for ESOL teachers: What every classroom teacher needs to know about the linguistically, culturally, and ethnically diverse student. Boston: Pearson Education.

Williams, M., & Burden, R. L. (1997). Psychology for language teachers: A social constructivist approach. Cambridge: Cambridge University Press.

Biológia

Bán Sándor (2010): Kiegészítő fejezetek a biológia érettségihez. Maxim Könyvkiadó, Szeged.

Békefi Irén – Bosnyák Magdolna (1998): Barátunk a természet. Tanári kézikönyv természetvédelmi szakkör vezetéséhez DK-Dunántúl területén. JPTE University Press, Pécs. 467.

Berend Mihály – Berendné Németh Éva (1999): Biológia feladatgyűjtemény középiskolásoknak. Irány az egyetem! Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Berend Mihály – Szerényi Gábor (1994): Biológia I. Növénytan. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Berend Mihály – Szerényi Gábor (1994): Biológia II. Állattan, ökológia. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Berend Mihály – Gömörly András – Kiss János – Müllner Erzsébet – Tóth Géza (1995): Biológia III. A sejtbiológia. Az állati és emberi szövetek. Szaporodás és egyedfejlődés. Öröklődés és változékonyság. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Berend Mihály – Gömörly András – Szerényi Gábor (1996): Biológia IV: Az emberi szervezet létfenntartó szervrendszerei és folyamatai. Önszabályozás. Az állatok viselkedése. Populációgenetika és evolúció. A bioszféra evolúciója. Biotechnológia. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Berend Mihály – Berendné Németh Éva – Kiss János – Szerényi Gábor (1996): Biológiai feladatsorok felvételizőknek. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Berend Mihály – Berendné Németh Éva (1996): Biológiai diálexikon. Akadémiai Kiadó - Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Berend Mihály – Berendné Németh Éva – Kovács O. (1999): Biológia feladatgyűjtemény középiskolásoknak. Irány az egyetem! Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Berger Józsefné (2009): Az ember. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Berger Józsefné (2010): Az élő természet. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Bognárné Cser Ágnes (1992): Akiknek a tudást köszönhetjük. Biológiai olvasókönyv középiskolásoknak. Integra-Projekt Kft. Budapest.

Bodzsár Éva (2005): Kézikönyv a biológiatanítás módszertanához. Trefort Kiadó, Budapest.

Borissza Endre – Villányi Attila – Zentai Gábor (1995): Ötösöm lesz genetikából. Példatár és tesztgyűjtemény. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Bostock, L. – Luck, S. – Merrel, S. (ed.) (2005): Az emberi test. Medicina Könyvkiadó, Budapest.

Both Mária – Csorba F. László (2003): Források. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Csókási Andrásné – Horváth Andrásné – Jámbor Gyuláné – Kissné Gera Ágnes (1998): Biológia. Biológiai vázlatok, táblázatok, fogalmak gyűjteménye. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Fazekas György (1995): Biológiai feladatok középiskolások számára. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Fazekas György (1999): Biológiai feladatban. 10 000 feladat középiskolásoknak. Scolar Kiadó, Budapest.

Fazekas György – Szerényi Gábor (1999): Problémafeladatok biológiából. Scolar Kiadó, Budapest.

Fazekas György – Szerényi Gábor (2002): Biológia I. II. Scolar Kiadó, Budapest.

Franyó István (1990): Biológiai teszt sorozatok általános iskolásoknak. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Gál Béla (2010): Biológia 10. Mozaik Kiadó, Szeged.

Gál Béla (2010): Biológia 11. Mozaik Kiadó, Szeged.

Gál Béla (2010): Biológia 12. Mozaik Kiadó, Szeged.

Gál Béla – Gál Viktória (2009): Biológia feladatgyűjtemény közép- és emelt szintű érettségire készülőknél Mozaik Kiadó, Szeged.

Gál Béla — Kánitz József — Kovács László — Németh Endre — Szécsi Szilveszter (1990): Biológiai tesztek középiskolásoknak "esszé bank". Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Iványi Ildikó — Lehmann Antal (szerk.) (2002): A Duna–Dráva Nemzeti Park. Mezőgazda Kiadó, Budapest.

Kriská György (szerk.) (2003): Informatikai eszközök a biológia oktatásában. Tanári kézikönyv a 12-18 éves korosztály oktatásához CD-melléklettel. Sorozatszerkesztő: Kárpáti Andrea. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Kropog Erzsébet — Mándics Dezső — Molnár Katalin (2000): 5000 feladat biológiából középiskolásoknak, felvételizőknek. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Lénárd Gábor (2007): Biológia 10. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Lénárd Gábor (2007): Biológia 11. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Lénárd Gábor (2007): Biológia 12. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Mándics Dezső — Molnár Katalin (2000): Biológia. Ennyit kell(ene) tudnod. Akkord Kiadó és Panem Könyvkiadó, Budapest.

Mándics Dezső — Molnár Katalin (2008): Biológia középiskolásoknak, érettségizőknek Panem Könyvkiadó, Budapest.

Müllner Erzsébet (1998): Biológiai gyakorlatok középiskolásoknak 9-12. osztály. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Németh Endre (1991): Biológiai összefüggések, logikai vázlatok. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Németh Endre (2009): Fogalmak és szómagyarázatok a biológia érettségi vizsgához Mozaik Kiadó, Szeged.

Németh Endre — Szécsi Szilveszter (1991): Biológiai fogalmak és összehasonlító táblázatok. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Németh Gábor (1990): Így oldunk meg genetikai feladatokat. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Oláh Zsuzsa (1996): Biológia I. Állatok és növények. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oláh Zsuzsa (1996): Biológia II. Biokémia, sejttan és az ember szervezete. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oláh Zsuzsa (1996): Biológia III. Genetika, evolúció, ökológia, etológia. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oláh Zsuzsa (2002): Biológia 10. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oláh Zsuzsa (2003): Biológia 11. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oláh Zsuzsa (2004): Biológia 12. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Perendx Mária (1996): Biológiai vizsgálatok. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Sebőkné Orosz Katalin (2006): Integrált szövegelemzési feladatok biológiából emelt szintű szóbeli érettségihez. Scolar Kiadó, Budapest.

Szeberényi József (1985): Biológiai Fejtörő. Gondolat, Budapest.

Szerényi Gábor (2004): Emelt szintű és középszintű írásbeli érettségi feladatsorok biológiából. Scolar Kiadó, Budapest.

Szerényi Gábor (2007): Biológia tankönyv érettségizőknek. Korona Kiadó, Budapest.

Szerényi Gábor (2010): Biológia érettségi 1. Mozaik Kiadó, Szeged.

Szerényi Gábor (2011): Biológia érettségi 2. Mozaik Kiadó, Szeged.

Szerényi Gábor (2010): Biológia szakközépiskolásoknak. Mozaik Kiadó, Szeged.

VanCleave, Janice (1995): Biológia: 101 könnyű és látványos kísérlet a biológia játékos tanulásához. Springer Hungarica Kiadó Kft., Budapest.

Villányi Attila (2004): Biológiai feladatgyűjtemény 15-18 éveseknek. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

Fizika

Főző Attila László, Tasnádi Péter (szerk.) (2003): Informatikai eszközök a fizika oktatásában. Tanári kézikönyv a 12-18 éves korosztály oktatásához CD-melléklettel. Sorozatszerkesztő: Kárpáti Andrea.

Juhász András (szerk.) (1993): Fizikai kísérletek gyűjteménye. I., II., III. Typotex Kiadó, Budapest.

Radnóti Katalin – Poór István – Wagner Éva – Nahalka István (szerk.) (2002): A fizikatanítás pedagógiája. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Simonyi Károly (1981): A Fizika Kultúrtörténete. Gondolat Kiadó, Budapest.

Zátonyi Sándor (2001): Képességfejlesztő fizikatanítás. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

„A Fizika Tanítása” című módszertani folyóirat különböző számai. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

A Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok különböző számai.

Földrajz

Balogh B. — Teperics K. (1995): A középiskolai földrajztanítás módszertana. KLTE, Debrecen.

Császár Zs. (2000): A földrajz tantárgy adaptív oktatásának lehetőségei. A földrajz tanítása, Mozaik Kiadó, Szeged, 5. sz.

Csíkos Cs. (1998): A földrajzi tudás jellege. A földrajz tanítása, Mozaik, Szeged, 5. sz.

Csíkos Cs. (1997): Milyen a jó földrajzi feladat. A földrajz tanítása, Mozaik, Szeged, 2. sz.

Farsang A. (2004): „Jövőorientált, időtálló” Földrajzoktatás. (A módszertani váltás szükségességéről, lehetőségeiről) Iskolakultúra. 11. sz. 116-126.

<http://epa.oszk.hu/00000/00011/00087/pdf/szemle2004-11.pdf>

Fehér J. (1980): A földrajztanítás módszertana. Tankönyvkiadó, Budapest.

Kormány Gy. (1996): Szemléltetés a földrajzoktatásban. A földrajz tanítása, Mozaik, Szeged. 5. sz.

Kormány Gy. (2005): A földrajz tanítása. Nyíregyházi Főiskola.

Makádi M. (2005): Módszertani kézikönyv 1. Stiefel-Eurocart Kft., Budapest.

Makádi M. (2006): Módszertani kézikönyv 2. Stiefel-Eurocart Kft., Budapest.

Próbáld F. (1999): A földrajztanítás Magyarországon. In: Ütőné Visi Judit (szerk.): Vizsgatárgyak, vizsgamodellek II. OKI, Budapest.

A Földrajz Tanítása folyóirat cikkei (Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.)

Francia

Anthologie de la didactique du FLE, Szöveggyűjtemény a francia mint idegen nyelv módszertanának tanulmányozásához, Budapest, Eötvös Könyvkiadó, 2003.

Bárdos, Jenő: Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2000.

Bogaards, Paul: Le vocabulaire dans l'apprentissage des langues étrangères, LAL, Crédif, Hatier-Didier, Paris. 1994.

Bolton, Sibylle: Évaluation de la compétence communicative en langue étrangère, LAL, Crédif-Hatier, Paris. 1987.

Cadre européen commun de référence pour les langues, Apprendre, enseigner, évaluer.

Chiss, J.-L. — David, J. — Reuter, Y.: Didactique du français, Paris, Nathan, 1995.

Cuq, Jean-Pierre: Le français langue seconde, Paris, Hachette, 1991.

Dufeu, Bernard: Les approches non conventionnelles des langues étrangères, Paris, Hachette, 1996.

Gaonac'h, Daniel: Acquisition et utilisation d'une langue étrangère, Paris, Hachette, 1990.

Gohard-Radenkovics, Aline — Radenkovics, Mirko: Pratiques de l'évaluation, Le Français dans le Monde, Paris, Hachette, N° aout/sept. 1993. 38-40.

Kahn, Gisele: Des pratiques de l'écrit, Paris, Hachette, 1993.

Keresztény Eva: A lexikatanítás problémái, Generalia, A nyelvtanár-továbbképzés egy lehetséges modellje, Szeged, 1996, 197-205.

Lévy, D. — Zarate, G.: La médiation et la didactique des langues et des cultures, Le français dans le monde, Recherches et applications, Cle Int. 2003.

Medgyes Péter: A nyelvtanár. A nyelvtanítás módszertana, Dialogus, A jegyzeteket és a feladatokat Major Eva írta, Egyetemi Könyvtár, Corvina, Budapest. 1997.

Moirand, Sophie: Enseigner a communiquer en langue étrangère, Paris, Hachette, 1990.

Oszetzky Éva: Szókincsfejlesztés a francia nyelv tanításában, gondolatok egy szókincsfelmérés kapcsán, Nyelvpedagógia, Iskolakultúra, Pécs. 2001. 105-111.

Puren, Christian: Histoire des méthodologies de l'enseignement des langues, Paris, Hathan, 1988

Tréville, Marie-Claude – Duquette, Lise : Enseigner le vocabulaire en classe de langue, Hachette, Paris. 1996.

Kémia

Arányiné Haman Ágnes (2004): Kooperatív tanulási és tanítási technikák alkalmazása a kémiaoktatásban. Flaccus Kiadó, Budapest.

Mojzes János (1991): Módszerek és eljárások a kémia tanításában. Tankönyvkiadó, Budapest.

Mojzes János – Cs. Nagy Gábor (1978): Kémia tantárgypedagógia. Tankönyvkiadó, Budapest. 1978.

Módszerek és eljárások 1-10. kötet. KLTE Kémia Szakmódszertani Részleg, Debrecen. 1980-1998.

„A Kémia Tanítása” című módszertani folyóirat különböző számai. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.

Magyar nyelv és irodalom

Bánréti Zoltán: Gyerek és anyanyelv. Tankönyvkiadó, Budapest. 1979.

Bánréti Zoltán: Kamasz és anyanyelv. Tankönyvkiadó, Budapest. 1981.

Bánréti Zoltán: Nyelvészeti kutatás és oktatás. In: Terts István (szerk.): Nyelv, nyelvész, társadalom. Emlékkönyv Szépe György 65. születésnapjára. Janus Pannonius Tudományegyetem, Pécs - PSZM Projekt Programiroda Budapest. 1996.

Bánréti Zoltán: Nyelvészet és pedagógia. Pedagógiai Szemle, 1973. 1. sz.

Bánréti Zoltán – Papp Ágnes: Tanítás és tanulás I-II. Nodus, Veszprém, 1994.

Báthory Zoltán: A verbális képesség néhány tantervi-tantárgyi összefüggése. Új Pedagógiai Szemle, 1997. 9. sz.

Gordon Győri János (szerk.): Irodalomtanítás a világ kilenc oktatási rendszerében. PONT Kiadó, Budapest. 2003.

É. Kiss Katalin: A műveltség tartalom változása. Iskolakultúra, 1996. 5. sz.

Hargitai József: Anyanyelvi képzés az alsó tagozaton. Iskolakultúra, 1992. 1. sz.

Herbst Mária: Modern nyelvészet - anyanyelvi oktatás. Tankönyvkiadó, 1987.

Horváth Zsuzsanna: Szövegek és olvasóik - Helyzetkép a tanulók szövegértéséről. In: Mátrai Zsuzsa (szerk.): Monitor '95. Országos közoktatási Intézet: Budapest. 1997.

Hoffmann Ottó: Útkeresés a fogalmazástanításban. Tankönyvkiadó: Budapest. 1983.

Hoffmann Ottó: Útmutató a nyelvi-kommunikációs nevelés c. segédanyag használatához. Baranya Megyei Pedagógiai Intézet, Pécs. 1989.

Kádárné Fülöp Judit: Olvasás és kommunikáció. OPI, Budapest. 1985.

Kucserka Zsófia: Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertana. PTE BTK, Pécs. 2011.

Meliorisz Béla – Pethóné Nagy Csilla — Szívósné Vásárhelyi Zsuzsa: Hogyan csináljam? Kompetenciafejlesztő tanulási segédlet a kétszintű magyar nyelv és irodalom vizsga írásbeli feladataira való felkészüléshez. Korona Kiadó, Budapest. 2007.

Pethóné Nagy Csilla: Irodalom 9. I-II. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2010.

Pethóné Nagy Csilla: Irodalom 10. I-II. Nemzeti tankönyvkiadó, Budapest. 2011.

Pléh Csaba: A tudás helye a nevelés folyamatában. Iskolakultúra, 1994. 22-23. sz.

Réger Zita: Utak a nyelvhez. Akadémiai, 1990.

Szabolcsi Miklós: Problémák a műveltségkép körül. Iskolakultúra, 1994. 22-23. sz.

Szépe György (szerk.): Az anyanyelvi oktatás korszerűsítéséért. Tankönyvkiadó, 1976.

Szépe György: Anyanyelvi nevelés a többnyelvű világban. In: Lengyel Zsolt - Navracsics Judit (szerk.): Alkalmazott Nyelvészeti Tanulmányok 2/2. Veszprém, 1998.

Szilágyi N. Sándor: Ne lógasd a nyelvedet hiába! Helikon, Kolozsvár, 1996. november - 1997. április.

Zsolnai József (szerk.): Anyanyelvtanítási kísérlet a kommunikációkutatás eredményei alapján. Bp. – Szekszárd. 1978.

Zsolnai József: Nyelvi - irodalmi - kommunikációs nevelési kísérlet I-II. OOK Veszprém. 1982.

Zsolnai József: A tanulás tervezése és irányítása a nyelvi, irodalmi és kommunikációs programban. Tankönyvkiadó, 1986.

Fisher, Robert: Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni? Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 1999.

Fisher, Robert: Hogyan tanítsuk gyermekeinket gondolkodni? Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 1999.

Fisher, Robert: Tanítsuk gyermekeinket gondolkodni történetekkel. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 2000.

Adamikné Jászó Anna: Az olvasó és a szöveg. Új Pedagógiai Szemle, 1996. 3. sz.

Bernáth Árpád (szerk.): A műértelmezés helye az irodalomtudományban. Studia Poetica 9, Szeged, 1990.

Cs. Czachesz Erzsébet: Az olvasásmegértés tanítása. Iskolakultúra, 1999. 2. sz.

Cs. Czachesz Erzsébet: Olvasás és pedagógia. Mozaik, 1998.

Cs. Czachesz Erzsébet: Változó perspektívák az olvasási képesség pedagógiai értelmezésében – Út a készségtől a motivált jelentéskonstrukcióig. Iskolakultúra, 2005. 10. sz.

Cserhalmi Zsuzsa: Amit az irodalomtanításról tudni kellene. Korona Kiadó, Budapest. 2000.

Cserhalmi Zsuzsa: Irodalom 10-11 éveseknek. Irodalom 11-12 éveseknek. Irodalomkönyv 7, 8, Korona Kiadó, 1997, 1998, 1999, 2001.

Domokos Zsuzsa: Mit ér az ember, ha magyartanár? Iskolakultúra, 2001. 5. sz.

Eck Júlia: Drámajáték - a középiskolai irodalomórán -. Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, Budapest. 2000.

Jefferson, Ann - Robey, David (szerk.): Bevezetés a modern irodalomelméletbe. Osiris, Budapest. 1995.

Kagan, Spencer: Kooperatív tanulás. Önkonet Kft., Budapest. 2001.

Kálmán C. György (szerk.): Az értelmező közösségek elmélete. Balassi Kiadó. 2001.

Kiszely Zoltán: The Write Way? Érvek és ellenérvek az eredmény és folyamatközpontú írásktatással kapcsolatban. Modern Nyelvoktatás, 1999. 4-5. sz.

Pethőné Nagy Csilla: Irodalomkönyv 9, 10, 12. Korona Kiadó, 2001, 2002.

Pethőné Nagy Csilla: Shakespeare és a reneszánsz dráma - Tanítási segédanyag a 9. évfolyam számára. In: Irodalom Tanári Kincsestár, RAABE Kiadó, 1999. D/9.14/1-28.

Pethőné Nagy Csilla: Shakespeare világa - Társasjáték a 9. évfolyam számára. In: Irodalom Tanári Kincsestár, RAABE Kiadó, 1999, H/1.1/1-4.

Pethóné Nagy Csilla: Módszertani kézikönyv – Befogadásközpontú és kompetenciafejlesztő irodalomtanítás a gimnáziumok és szakközépiskolák 9-12. évfolyamában. Korona Kiadó, Budapest. 2005.

Sipos Lajos (szerk.): Irodalomtanítás I-II, Pauz Kiadó - Universitas Kulturális Alapítvány, 1994.

Spira Veronika: Műközpontú és/vagy gyermekközpontú irodalomtanítás , A reader-response elmélet a tanításban. In: Nagy Attila (szerk.): A többkönyvű oktatás felé, OSZK, Budapest. 1995.

Keber Zoltán: A magyar nyelv és irodalomtárgy helyzete az ezredfordulón. Új Pedagógiai Szemle, 2002. 10. sz. 45-62.

Knausz Imre: Műveltség és autonómia. Új Pedagógiai Szemle, 2002. 10. sz. 3-8.

Báthory Zoltán: Változó értékek, változó feladatok - A PISA 2000 vizsgálat néhány oktatáspolitikai konzekvenciája, Új Pedagógiai Szemle, 2002. 10. sz. 9-21.

Matematika

Peller József : A matematikai ismeretszerzési folyamatról. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 2003.

Ambrus András : Bevezetés a matematikadidaktikába. ELTE egyetemi jegyzet. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 1995.

Czeglédy — Oroszné — Szalontai — Szilákné : Matematika tantárgypedagógia I-II. Calibra Kiadó, Budapest. 1994.

Általános és középiskolai tankönyvsorozatok és tanári kézikönyvek (Nemzeti Tankönyvkiadó, Calibra Kiadó, Apáczai Kiadó, Mozaik Kiadó)

Megyeri – Peller : A tanulók matematikai tevékenységének tervezése és irányítása I-VII.

Pólya György : A gondolkodás iskolája. Typotex Kiadó, Budapest. 1994.

Pólya György : A problémamegoldás iskolája. Tankönyvkiadó, Budapest. 1968.

Pólya György : A matematikai gondolkodás művészete I.

Indukció és analógia. Gondolat Kiadó, Budapest. 1988.

Pólya György : A matematikai gondolkodás művészete II.

A plauzibilis következtetés. Gondolat Kiadó, Budapest. 1988.

Pólya György : Matematikai módszerek a természettudományban. Gondolat Kiadó, Budapest. 1984.

Skemp, R. R. : A matematikatanulás pszichológiája. Gondolat Kiadó, Budapest. 1975.

Sztojjár, A. A. : A matematikatanítás módszerei. Tankönyvkiadó, Budapest. 1969.

Szalay Sándor (szerk.): Informatikai eszközök a matematika oktatásában. Tanári kézikönyv a 12-18 éves korosztály oktatásához CD-melléklettel. Sorozatszerkesztő: Kárpáti Andrea. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2003.

Német

Butzkamm, Wolfgang (1989): Psycholinguistik des Fremdsprachenunterrichts. Francke Verlag. Tübingen.

Butzkamm, Wolfgang (1996): Unterrichtssprache Deutsch. Wörter und Wendungen für Lehrer und Schüler. Hueber. Ismaning.

Edmondson, Willis / House, Juliane (2000): Einführung in die Sprachlehrforschung. Tübingen.

Häussermann, Ulrich / Piepho, Hans-Eberhard (1996): Aufgabenhandbuch. Deutsch als Fremdsprache. Abriß einer Aufgaben- und Übungstypologie. Iudicium. München.

Huneke, Hans – Werner / Steinig, Wolfgang (2000): Deutsch als Fremdsprache. Eine Einführung. Schmidt. Berlin.

Neuner, Gerhard / Hunfeld, Hans (1997): Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Eine Einführung. Langenscheidt. Berlin. Fernstudieneinheit 4.

Olasz

Bárdos Jenő (1999): A nyelvtanítás története, Veszprém.

Bárdos Jenő (2000): Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Balboni (1991): Tecniche didattiche, Liviana Editrice, Padova.

Medgyes Péter, Major Éva (2004): A nyelvtanár – a nyelvtanítás módszertana. Dialógus. Corvina Kiadó, Budapest.

Palotti (1999): La seconda lingua, Bompiani, Milano.

Balboni (2002): Le sfide di Babele, UTET, Torino.

Titone (2000): Többynyelvűség és interkulturális nevelés, JATEpress, Szeged.

Testnevelés

Az alapfokú és középfokú nevelés-oktatás kerettantervei. Dinasztia Kiadó, Budapest. 2000.

Bátori Béla : A testnevelés elmélete és módszertana. Sport Kiadó, Budapest. 1985.

Hamar Pál - Karsai István (2008): Az iskolai testnevelés affektív jellemzői 11-18 éves fiúk és lányok körében. Magyar Pedagógia, 108. évf., 2. sz. 135-147.

http://magyarpedagogia.hu/document/Hamar-Karsai_MP1082.pdf

Makszim Imre : A testnevelés elmélete és módszertana. Dialóg Kiadó, Budapest – Pécs. 2000.

Rétsági Erzsébet: A testnevelés tantárgy-pedagógiája. Dialóg Campus Kiadó, Budapest- Pécs. 2004.

Történelem

Történelemtanítás – online történelemdidaktikai folyóirat.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/>

Csepela Jánosné – Horváth Péter et al. : A történelemtanítás gyakorlata. Tantárgypedagógiai tankönyv. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2000.

Katona András – Sallai József : A történelem tanítása. Tantárgy-pedagógiai összefoglaló. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 2002.

Kinyó László: A narratív készség fejlődése és szerepe a történelemtanításban. Magyar Pedagógia, 2005. 2. sz. 109-126.

Történelem - tanítás - módszertan. Tanulmányok a 75 éves Szabolcs Ottó tiszteletére. Budapest. 2003.

Knausz Imre (szerk.): Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 2001.

Szabolcs Ottó: Történelempedagógiai írások I-II. Budapest. 2002. (A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XVI., XXVII.)

Dárdai Ágnes: A tankönyvkutatás alapjai. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs. 2002.

Zenei nevelés

Dohány Gabriella (2010): A zenei műveltség értelmezésének lehetőségei. Magyar Pedagógia, 110. évf., 3. sz. 185-210.

http://www.magyarpedagogia.hu/document/Dohany_MP1103.pdf

Gall, M. - Breeze, N. (2008): Music and eJay: An opportunity for creative collaborations in the classroom. International Journal of Educational Research, 47. 41-49.

Gönczy László (2009): Kodály-koncepció: a megértés és alkalmazás nehézségei Magyarországon. Magyar Pedagógia, 109. évf., 2. sz. 169-185.

http://magyarpedagogia.hu/document/Gonczy_MP1092.pdf

Janurik Márta (2008): A zenei képességek szerepe az olvasás elsajátításában. Magyar Pedagógia, 108. évf., 4. sz. 289-317.

http://magyarpedagogia.hu/document/Janurik_MP1084.pdf

Sawyer, R. K. (2008): Learning music from collaboration. International Journal of Educational Research, 47. 50-59.

Vizuális nevelés

Kárpáti Andrea (2002): A vizuális műveltség. In: Csapó Benő (szerk.): Az iskolai műveltség. Osiris Kiadó, Budapest. 91-134.

Könyvtárostánár MA

Kötelező irodalom:

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

Csapó Benő: Az iskolai tudás. Bp., Osiris, 2002.

Dán Krisztina: Iskolai könyvtári ismeretek. Bp., Könyvtári Intézet, 2002.

Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.

Horváth Tibor-Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve 1-5. Bp., Osiris, 2001.

Sipos Anna Magdolna: Könyvtári reneszánsz: Könyvtárak az információs társadalomban 2.0. Bp., Ventus Libro, 2016.

Ungváry Rudolf - Vajda Erik: Könyvtári információkeresés. Bp., Typotex, 2002.

Varga Katalin: Az információtól a műveltségig. Az információs műveltség alapjai. Bp., L'Harmattan Kiadó, 2013.

Ajánlott irodalom:

Adamikné Jászó Anna: Csak az ember olvas (Az olvasás tanítása és lélektana) Bp., Tinta, 2003.

Agárdi Péter: Magyar kultúra és média a XXI. század elején. Pécs, PTE FEEK, 2005.

Balázs Sándor: Az információk használata, hasznosítása és haszna. Bp., OMIKK, 1993.

Bárdossy Ildikó (szerk.): A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanúláshoz. Pécs–Bp., PTE, 2002.

Béres Judit: „Azért olvasok, hogy éljek”. Szöveg, olvasás és lélektani munka a biblioterápiában. = Pannonhalmi Szemle, 2014. 2. pp. 59-69.

Bús Imre (szerk.): Gyermekek különböző és hasonló kultúrákban. Pécs, PTE IGYK, 2013.

Ranschburg Jenő: Áldás vagy átok? Gyermekek a képernyő előtt. Bp., Saxum, 2006.

Varga Katalin, Mészárosné Szentirányi Zita (szerk.): A 21. század műveltsége: E-könyv az információs műveltségről. Pécs, PTE FEEK Könyvtártudományi Intézet, 2008.
<http://mek.oszk.hu/06300/06355/html>